

NYTT LEDARSKAP FÖR BORÅS!

BUDGET 2018

BORÅS STAD

INNEHÅLL

1 INLEDNING	1
2 HUVUDSAKLIGA PRIORITERINGAR – ÄLDREOMSORG, INTEGRATION, LOKAL UTVECKLING OCH MILJÖ	2
3 EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	3
4 ÄLDREOMSORG	3
5 INTEGRATION	5
6 LOKAL UTVECKLING	6
7 ENERGI OCH MILJÖ	7
8 UTBILDNING	8
9 SOCIAL OMSORG OCH ARBETSMARKNAD	10
10 TRYGGHET	11
11 KULTUR OCH FRITID	11
12 NÄRINGSLIV	12
13 STADSUTVECKLING	14
14 INFRASTRUKTUR	15
15 MATEN I KOMMUNAL VERKSAMHET	16
16 CENTERPARTIETS UPPDRAG OCH SATSNINGAR	18
17 KOMMUNBIDRAG	21
18 RESULTATRÄKNING	22
19 INVESTERINGAR	23
20 YRKANDE	23

1. INLEDNING

Centerpartiet för en närodlad politik. Begreppet närodlad anspelar både på vår historia och på vår ideologi. Den närodlade politiken handlar om vårt ursprung som parti för landsbygdens folk. Men det vittnar också om vårt engagemang för miljö och hållbarhet. Närodlad handlar också om att vi vill att besluten ska fattas så nära de berörda som möjligt. Människor ska vara fria att avgöra vad som passar dem bäst i så stor grad som möjligt, utan pekpinnar från offentliga myndigheter.

Centerpartiet driver på för att möjligheterna att leva och bo på landsbygden ska förbättras. Landsbygden ska sjuda av liv och rörelse och det ska finnas både offentlig och kommersiell service. För att skapa det krävs egentligen inget annat än vad som krävs i samhället i övrigt för att skapa goda förutsättningar för näringsliv och välfärd. Det handlar om goda förutsättningar för företagande, om pålitlig och tät kollektivtrafik, om att ta tillvara de möjligheter som finns i den gröna omställningen, om bra och nära skolor och om omsorg om de äldre. Dessutom måste det finnas bostäder och arbetsplatser även på landsbygden.

Vi ser omställningen till ett grönt och hållbart samhälle som en stor möjlighet för Borås. Vi ser möjligheter för nya företag och för nya näringar att växa fram. I omställningen till ett hållbart samhälle behöver vi kombinera ekonomiska incitament med teknisk utveckling och tillväxt för att omställningen ska ske på ett bra sätt. Genom en offensiv och optimistisk inställning till utmaningarna i omställningen tror Centerpartiet att mycket kan uppnås och att Borås kommer ut starkare än tidigare.

Den närodlade politiken innebär också att vi har stor omsorg om de människor som behöver samhällets hjälp och stöd. Centerpartiets socialliberalism innebär att vi vill behålla friheten för den enskilde att avgöra vilken slags omsorg som passar bäst. Vi är övertygade om att enskilda vet bättre än kommunpolitiker eller kommunala tjänstemän om vem som ska hjälpa till på ålderdomen, på samma sätt som föräldrar har den bästa kunskapen om vilken skola som bäst möter de egna barnens behov.

Centerpartiet vill bidra till ett nytt ledarskap för Borås. I föreliggande budget visar vi på möjligheter att utveckla Borås på många områden och vi visar att det finns förutsättningar för utveckling i hela kommunen.

2. HUVUDSAKLIGA PRIORITERINGAR – ÄLDREOMSORG, INTEGRATION, LOKAL UTVECKLING OCH MILJÖ

Centerpartiets prioriteringar i budget 2018 återfinns huvudsakligen inom fyra områden; äldreomsorg, integration, lokal utveckling och miljö. Omsorgen om de äldre ska vara god och de äldre ska ha ett gott liv var dag. Centerpartiet har höga ambitioner för äldreomsorgen. Borås utvecklas när människor från andra länder flyttar hit. För att använda de möjligheter som migrationen innebär måste arbetet kring integration förstärkas. Centerpartiet presenterar en rad satsningar för en ökad integration. Den lokala utvecklingen, både av orter och landsbygd men också av näringslivet, drivs underifrån och Centerpartiet stödjer olika initiativ till lokal utveckling. Hur vi tar hand om miljön är grundläggande för våra förutsättningar att leva goda liv, idag och i framtiden.

Äldreomsorgen ska i Centerpartiets Borås hålla hög klass och äldre, inklusive anhöriga, ska ha stort inflytande över omsorgens utförande. Det ska finnas en mångfald av utförare, som genom kvalitetskonkurrens förbättrar kvaliteten för de äldre i all äldreomsorg i Borås. Vi föreslår bland annat:

- Lagen om valfrihet ska även omfatta vård- och omsorgsboende.

- Fler vård- och omsorgsboenden på entreprenad eller ramavtal.
- Vi ser framför oss att antalet platser på vård- och omsorgsboende behöver öka och uppmuntrar marknadsaktörerna att bygga nya i Borås.
- Överför makt från biståndsbedömare till äldre i den delen att de enskilda ska få styra över insatsernas genomförande.
- Anhörigstöd och avlastning behöver utvecklas, bland annat genom ett generöst och ambitiöst kommunalt stöd av olika slag.
- Stöd till frivilligverksamhet och föreningsliv som är verksamma inom äldreomsorgen, bland annat genom Träffpunkterna.
- De äldre som har behov av serviceinsatser ska i första hand hänvisas till privata utförare.
- En ny yrkestitel för personal som arbetar med serviceinsatser införs.
- Utbildning för biståndsbedömare i syfte att ge biståndsbedömarna mer kunskap om äldres sjukdomsbild.

Vi vill att Sverige ska fortsätta präglas av tolerans och öppenhet och välkomna olikheter. Borås utvecklas när människor från andra länder kommer hit. Att människor från olika delar av världen kommer till Sverige bidrar till att utveckla vårt samhälle på många olika plan.

För att använda de möjligheter som migrationen innebär måste arbetet kring integration förstärkas. Centerpartiet presenterar en rad satsningar för en ökad integration. Centerpartiet ser att studieförbund, föreningar och andra organisationer gör stora insatser i arbetet med integration. Centerpartiet avsätter därför medel till föreningar som arbetar för arenor för integration.

I framtiden vill vi inte ha några speciallösningar som är riktade till människor som har flyttat hit, politiken måste utformas så att den är bra för alla som bor i kommunen, oavsett om man kommer från Seglora, Svenljunga eller Somalia.

Förutsättningarna för lokal utveckling, både av landsbygd och av tätorterna utanför Borås, ska förbättras. Biblioteken i serviceorterna kan fungera som medborgarcenter för kommuninvånarna i Viskafors, Fristad, Sandared och Dalsjöfors. Genom att införa ordsråd i hela Borås förenklas föreningars, företags och privatpersoners kommunikation med kommunen. Det skapar också möjligheter att gemensamt agera i olika frågor. I vårt förslag till budget avsätter vi medel för fortsatt utveckling av ordsråden.

Vi föreslår konkreta åtgärder som tar Borås framåt i miljöarbetet. Vi är optimistiska inför omställningen till ett hållbart samhälle och föreslår flera åtgärder som kommer att leda till ett grönare Borås och bättre förutsättningar för det lokala näringslivet. En samordnad varudistribution kommer minska transporter till gagn för miljön, men är också bra för trafiksäkerheten kring våra förskolor, skolor och äldreboenden.

För Centerpartiet är det viktigt att införandet av en distributionscentral är välplanerat, genomtänkt och kostnadseffektivt. Vi vill att samverkan med lokala producenter ska fortsätta så att det skapas bästa möjliga förutsättningar för lokala upphandlingar. På sikt ska fler kommuner i Sjuhärad kunna ansluta sig till distributionscentralen.

Centerpartiet är Borås cykelvänligaste parti, dock utan att vara bilfientligt. Trafikslagen kompletterar varandra, men genom satsningar på förbättrad infrastruktur för cyklar kan det bli mer attraktivt att cykla än att ta bilen. Vi satsar på bättre cykelstråk, tidigareläggning av sopning av cykelbanor och på fler cykelparkeringar i centrala Borås.

Vi fortsätter med satsningar på förnyelsebar energi genom ett investeringsstöd för solenergi på kommunala byggnader. Vidare investerar vi för att, i enlighet med kemikaliehanteringen i miljömålen, minska gifter i skolor och förskolor. Centerpartiet fortsätter också verka för en omställning till en fossiloberoende fordonsflotta, nu genom att ta fram en plan för infrastruktur för elbilar.

3. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Centerpartiet verkar för god ekonomi i Borås Stad. God ekonomisk styrning krävs för att ge verksamheten goda förutsättningar och god totalekonomi på några års sikt. Hushållning med begränsade resurser gör att prioriteringar ständigt krävs och vi prioriterar kärnan i det kommunala uppdraget. För ett starkt ledarskap krävs en tydlig och ansvarstagande ekonomisk politik.

Vi anser att kommunala verksamheter på samma sätt som företag kontinuerligt ska se över sin organisation, effektivisera och hitta nya lösningar. Detta är en viktig del i att hushålla med skattebetalarnas pengar. Därför ålägger vi alla nämnder ett uppdrag att genom effektivisering spara 1%, undantaget Valnämnden, Överförmyndarnämnden och Servicenämnden. Servicenämnden får dock ett ökat lönsamhetskrav och ska avge 10 miljoner kronor i samband med årsredovisning.

Våra kvalitetssatsningar i välfärden fördelas så att 24 mnkr går till äldreomsorgen, 20,9 mnkr till grundskolan, 16,3 mnkr till förskolan och 7,5 mnkr till gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Därutöver gör vi specifika satsningar inom ramen för respektive nämnds budget, främst inom integration, lokal utveckling och miljö.

Centerpartiet föreslår ett resultat på 125 miljoner kronor och en investeringsbudget på ungefär 800 miljoner. Det innebär att målet om 80 procents självfinansiering av investeringarna inte uppnås. Det är i sig inte särskilt allvarligt eftersom vissa av de investeringar som nu föreslås har karaktären av en puckel.

Vi måste vända utvecklingen med ökande sjukskrivningar och se till att vi får en organisation med friska medarbetare. Sjukskrivningarna är ekonomiskt betungande för kommunen om vi inte kan vända utvecklingen. För att kommunen som arbetsgivare ska arbeta mer förebyggande avsätts 1 miljon kronor för detta ändamål.

4. ÄLDREOMSORG

Alltför ofta glöms de äldre bort för att de inte ropar tillräckligt högt. I vårt välfärdssamhälle ska de äldre leva gott och med största möjliga frihet. Bara för att du blir gammal förlorar du inte din egen vilja. Centerpartiets äldreomsorg levererar mer än lagens krav på skälig levnadsstandard, vi vill ha en värdig äldreomsorg där alla äldre får fortsätta leva så rika och stimulerande liv som möjligt, även om de behöver hjälp i hemmet eller behöver flytta till ett tryggare boende. Det är viktigt att äldreomsorgen försöker fokusera på det friska och på de olika önskemål till ett rikt liv som de äldre efterfrågar.

För den äldre kan bostaden vara både en trygg borg och på samma gång ett fängelse. Några äldre trivs oerhört gott hemma med hemtjänst och hemsjukvård, även om de behöver mycket stöd, medan andra äldre upplever hemmet otryggt där de sällan har någon att umgås med. Centerpartiet kan inte acceptera att samhället behandlar sina äldsta invånare så att de inte kan vara tillfreds med sitt liv de sista åren.

Vi har identifierat behovet av flera slags boendeformer för äldre. Samtidigt som vi blir allt äldre så blir vi också allt friskare. Det gör att ålderdomen blir längre och det krävs fler boendeformer än de som idag står till buds i Borås Stad. Vi behöver fler trygghetsboenden, men även bemannande trygghetsboenden, så kallade ”trygghetsboende plus”, vilket utreds för närvarande. Vi behöver också våra vård- och omsorgsboenden med komplett omsorg runt om i vår kommun. Därutöver behöver vi fler tillgänglighetsanpassade bostäder, så kallade ”bokvämt-bostäder”.

Vi vill utveckla fler boendeformer för äldre i Borås Stad och det ska finnas boendeformer för äldre geografiskt utspritt i kommunen. För detta har de kommunala bostadsföretagen ett särskilt ansvar då de finns representerade i alla kommundelar. Genom fler och attraktiva boendeformer för äldre skapas ökade möjligheter till flyttkedjor, vilket främjar effektiviteten på bostadsmarknaden. Om en äldre flyttar från ett stort hus på landsbygden till en lägenhet i någon av de mindre tätorterna skapas underlag för skolor och annan service.

Några av vård- och omsorgsboendena lever inte upp till de krav som kan ställas på skick och funktion. Dessutom har de inte alla gånger en god geografisk lokalisering. Bland annat kan nämnas att 30 procent av boendeplatserna är förlagda på Hässleholmen. Centerpartiet föreslår att det ska påbörjas planering för byggnation av nya vård- och omsorgsboenden. Inom ramen för LOV eller ramavtal gällande vård- och omsorgsboende står det självfallet privata företag att bygga nya bostäder för äldre.

Det ska finnas olika nischade bostäder för äldre. Ett exempel som vi ser är att ha ett äldreboende med olika inriktning eller teman. Sådana nischade boenden kan även ske inom ramen för de bemannade trygghetsboendena, ”trygghetsboende plus” som Centerpartiet förespråkar. Nischade boenden för äldre kan bli ett attraktivt alternativ. Vård- och äldre-nämnden uppdras att ta fram ett koncept för nischade boenden.

Ett annat sätt att bygga attraktiva boenden för äldre är att kombinera dem med annan kommunal verksamhet. Trygghetsboenden eller vård- och omsorgsboenden kan med fördel kombineras med till exempel förskolor. Det ger ett levande område hela dygnet samtidigt som det kan ge ett effektivt lokalutnyttjande och en effektiv markanvändning. Vid framtida planering bör samlokaliseringar övervägas, särskilt som det finns ett behov av både nya bostäder för äldre och nya förskolor. Lokalförsörjningsnämnden uppdras vid nybyggnationer överväga sådana samlokaliseringar.

Anhörigstödet ska vara generöst och stödet ska vara av olika slag. De anhöriga gör stora insatser för sina närstående, det arbetet kan kommunen aldrig överta. Det är därför viktigt att kommunen stödjer de anhöriga. Omsorgstagaren och dennes anhöriga måste bedömas som en helhet och det är viktigt att kommunen tar hänsyn också till de anhörigas kunskaper och åsikter i samband med till exempel biståndsbedömning. Alltför ofta upplever de anhöriga sig inte delaktiga i beslut kring sin förälder, make/maka eller någon annan närstående. Vi vill inkludera de anhöriga. Centerpartiet föreslår att personalen inom äldreomsorgen ska utbildas i bemötandefrågor för att på ett bättre sätt möta de äldre och deras anhöriga.

Inom hemtjänsten finns totalt cirka 2000 äldre, varav många har stort omvårdnadsbehov. Cirka 750 har endast upp till tio timmars hjälp i månaden, främst hjälp med städning, tvätt och inköp av mat. Det är få timmar per vårdtagare, men det är en stor grupp, vilket gör att mycket resurser fördelas till dessa vårdtagare.

Centerpartiet anser att dessa tjänster i första hand ska utföras av befintliga privata aktörer. Många RUT-företag erbjuder städ-, tvätt- och servicetjänster och möjligheterna att få mat levererad hem växer ständigt. Genom att fler äldre använder de privata aktörerna frigörs resurser inom hemtjänsten och undersköterskorna kan ägna sin tid åt det de är utbildade för. Dessutom föreslår Centerpartiet att en ny yrkestitel ska införas inom Vård- och äldrenämndens område. Efter utbildning genom Vuxenutbildningens försorg, ska de utbildade personerna arbeta med lättare serviceinsatser som städ, tvätt, inköp och mathantering.

Centerpartiets förslag syftar till:

- Frigöra resurser inom hemtjänsten till de äldre som har större behov
- Använda undersköterskornas kompetens på rätt sätt
- Stärka egenmakten för de äldre som kan uppträda som kunder istället för som biståndstagare.

Utvecklingen av äldreomsorgen kan ske på flera olika plan, och ett plan som vi särskilt vill utveckla handlar om hur vi kan använda oss av informations- och kommunikationsteknik, IKT, för att stärka kvaliteten och minska kostnaderna. Centerpartiet vill att vi utvecklar IKT inom äldreomsorgens verksamheter. Vi avsätter 2 miljoner kronor för inköp av personliga hjälpmedel som t ex trygghetskameror, GPS-larm, tablettrobotar mm. Det är viktigt att ha hjälpmedel som kan lånas/hyras av personer som i och med dessa hjälpmedel snabbt får en bättre tillvaro.

Omsorgen om de äldre är en prioriterad fråga för Centerpartiet. Kvaliteten ska förbättras, bemötandefrågorna likaså och valfriheten ska stärkas. Vi vill höja grundbemanningen och ta bort resurspassen inom verksamheten. Centerpartiet förslår en satsning på 24 miljoner kronor i generell förstärkning av Vård- och äldrenämnden.

5. INTEGRATION

En stor utmaning för Borås de kommande åren är integrationen. Kommunen har tagit emot många invandrare de senaste åren. För att dessa ska känna sig delaktiga och som boråsare är det viktigt att arbetet med integration förbättras.

Centerpartiet ser att en förutsättning för en lyckad integration är att människor med olika kulturer och bakgrunder möts. För att dessa möten ska ske måste arenor etableras. Kommunen kan i vissa fall etablera dessa arenor. Centerpartiet tror dock att de mest lyckosamma arenorna för möten mellan kulturer och bakgrunder byggs av civilsamhället, men med ekonomiska incitament från kommunen. För att stimulera civilsamhället att etablera arenor för den här typen av möten avsätter Centerpartiet 1 miljon kronor som föreningar, ideella organisationer och företag kan ansöka om för integrationsarenor.

Många av de invandrare som kommit till Sverige de senaste åren säger att det är svårt att träffa och lära känna svenskar. I flera kommuner har man testat ett system där man kan "låna" en svensk på biblioteket, något som varit lyckosamt. Exempel på aktiviteter som man gjort under "utlåningstiden" är fikat, ätit middag, gått på teater och promenerat. Centerpartiet avsätter 300 tkr

för att Kulturnämnden tillsammans med Arbetslivsnämnden ska utreda möjligheterna till ”utlån” av svenskar genom biblioteket.

För många familjer som nyss kommit till Sverige och Borås gör bristen på barnomsorgsplatser att båda föräldrarna inte kan gå på SFI samtidigt. Den förälder som är hemma med barnen förlorar tid i språkinläringen. Därför föreslår Centerpartiet öppna språkförskolor, där barnen får träffas och leka under ledning av förskollärare, medan föräldrarna kan träna språk med lärare i svenska som andraspråk. Till denna satsning avsätter Centerpartiet 1 miljon kronor.

En stor andel, främst kvinnor, av de nyanlända som kommit till Borås kan inte simma. Att kunna simma är viktigt, för att kunna rädda sig – och andra – om olyckan är framme. För kvinnor från vissa kulturer är det inte möjligt att delta i simundervisning under allmänna öppettider. Därför bör särskild simundervisning arrangeras för kvinnor utanför allmänna badtider. Centerpartiet avsätter 200 000 kronor för att kunna erbjuda simundervisning för dessa grupper.

6. LOKAL UTVECKLING

Landsbygden och våra tätorter behöver varandra. Det ligger inte i Centerpartiets intresse att styra var människor ska bo eller att ställa stadens tillväxt mot landsbygdens. Däremot är det helt självklart för oss att ett hållbart samhälle kräver att landsbygdens resurser brukas, på samma sätt som stadens resurser brukas. Vi skapar hållbarhet ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv.

Arbetet med att inrätta ortsråd ska fortsätta. Ortsråden är en viktig koppling mellan det lokala engagemanget och den kommunala organisationen och syftar till att stödja den lokala utvecklingen. Genom ortsråden ska landsbygdsutvecklingen förstärkas och visionens skrivning konkretiseras ”Medborgarnas initiativkraft gör landsbygden levande”. Centerpartiet ställer medel till förfo- gande för ortsråden för att de ska få en bra start och ha en bas att utvecklas med. Nya utvecklingsplaner inom ramen för Leader Sjuhärad behöver arbetas fram under 2018. Vi avsätter 400 000 kronor för utvecklingen av ortsråden.

För att utveckla hela Borås, det vill säga även landsbygden och de fyra serviceorterna, har Centerpartiet tidigare föreslagit att en tjänst som landsbygdsutvecklare ska inrättas. Syftet var att skapa förutsättningar för tillväxt, stötta utvecklingen på landsbygden och i de fyra serviceorterna samt att ta fram en nulägesanalys över service- och näringslivssituationen och utveckla lokala servicestrategier. Nu sker insatser för landsbygdssatsningar inom flera förvaltningar. Vi följer arbetet, och ser om det är tillräckligt.

På Centerpartiets initiativ införde Borås stad särskilda medel för lokal utveckling, 2 miljoner kronor årligen som fördelas via Kommunstyrelsen. De lokala utvecklingsmedlen bidrar till ett ökat antal lokala utvecklingsgrupper, fler invånare och mer ekonomisk aktivitet i såväl stadens olika områden som i serviceorterna som på landsbygden.

De avsatta medlen för lokal utveckling ska i första hand finansiera aktiviteter och mindre inköp. Byalag, lokala sammanslutningar samt samlingsgrupper mellan privat, ideell och offentlig sektor. Medlen riktas främst till sammanslutningar med säte i kommunen, men även aktörer utanför kommunen kan ansöka om bidrag under förutsättning att aktiviteten genomförs inom kommunen.

7. ENERGI OCH MILJÖ

Energiomställningen till ett mer hållbart energisystem kommer att innebära att vi går från ett fåtal större producenter till många småskaliga elproducenter. Vi ser framför oss en stor satsning av solenergin vilket kommer göra den ekonomiskt intressant för ett större flertal. I en motion har Centerpartiet föreslagit att en utredning ska göras av förutsättningarna för markbaserad solkraft och vi förutsätter att motionen bereds för beslut under 2018.

För Centerpartiet är det angeläget att Borås Stad går före och visar vägen i omställningen. Borås Stad ska ligga långt framme vad avser användningen av solceller på våra egna lokaler. Vi ska erbjuda solceller för laddning av elbilar vid kommunala parkeringar och vi ska skapa möjligheter för markbaserad solkraft. I tider av tekniska skiften är det viktigt att det offentliga vågar gå före och visa vägen för privatpersoner och företag. I Centerpartiets investeringsbudget avsätts 3 mnkr för ett investeringsstöd för solenergi i kommunens verksamheter.

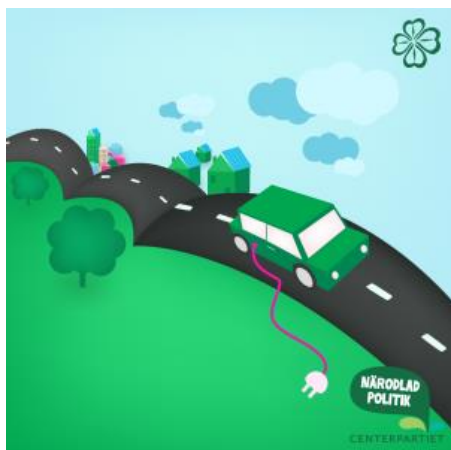

I investeringsbudgeten finns också medel om 1 mnkr avsatta för kontinuerliga miljöanpassningar av kommunens lokaler. I första hand föreslår vi att åtgärder ska genomföras för att uppnå en giftfri miljö utifrån intentionerna i miljömålen.

För utbyggnad av vindkraft krävs en vindbruksplan som pekar ut lämpliga och olämpliga platser. Vi vill att hanteringen av vindkraftverk ska gå snabbare och att debatten om lokalisering ska ske i samband med att en vindbruksplan antas, inte i samband med varje enskilt verk.

Distributionscentralen handlar som nämnts både om miljö och om lokal utveckling. Det är i den anda som Centerpartiet vill bedriva miljö- och utvecklingsarbete. Genom att förena ekonomisk nytta med incitament för att förbättra miljön uppnår vi ett framtidsinriktat och starkt miljöarbete. Vi ser fram emot att verksamheten startar under 2018.

Det är inte bilen det är fel på, det är utsläppen. I omställningen till en fossiloberoende fordonsflotta krävs olika alternativa drivmedel varav ett är biogasen och HVO (biodiesel av skogsråvara). Biogasen ska även fortsatt vara ett alternativ för att tanka miljövänligt i Borås.

Borås placerade sig under 2016 som den näst sämsta staden vad gäller infrastruktur för elbilar. Det är inte acceptabelt. Vår absoluta ambition är att Borås ska ha en framskjuten position i omställningen till ett hållbart samhälle. För att stödja omställningen har Centerpartiet fått igenom att fler laddstolpar ska byggas samt att elbilarna ska erbjudas fri parkering. Det är dock inte tillräckligt. Centerpartiet föreslår därför att det ska tas fram en plan för den infrastruktur som behövs för att Borås ska kunna ställa om till en fossiloberoende fordonsflotta. I arbetet har Borås Parkerings AB en mycket viktig roll att spela och bolaget måste vara offensivt inför framtiden.

Den som bor på landsbygden och har mer än två kilometer till en busshållplats med kollektivtrafik kan använda närtrafiken. För många är närtrafiken okänd, och närtrafiken bör marknadsföras bättre. Närtrafik och flextrafik är nödvändig för att likvärdig service ska kunna erbjudas i hela kommunen. Centerpartiet anser att kommunen ska utvärdera kollektivtrafiken inklusive närtrafik och flextrafik.

Idag återvinns en stor del av det avfall som boråsarna producerar. Centerpartiet ser dock att allt för lite textilier återvinns. För oss är det självklart att det i en stad med stolta textila anor ska vara möjligt att lämna in textilier för återanvändning, återbruk och återvinning. I Borås stads budget för 2017 fanns ett uppdrag till Miljö- och konsumentnämnden att tillsammans med Borås Energi och Miljö utreda frågan kring textilier. Centerpartiet gör i år en extra satsning om 1 miljon kronor för ett ökat återbruk, dvs re-design, och återvinning av textilier.

Centerpartiet vill se en samlad lösning för omhändertagande av övergivna och gamla skrotbilar som hamnat i naturen eller på mindre vägar av olika anledningar. Detta med skrotbilar behöver utredas gemensamt för hela kommunen och att det finns rutin för åtgärd på samma sätt som det finns för annan nedskräpning i naturen.

8. UTBILDNING BARNOMSORG OCH FÖRSKOLA

Centerpartiet verkar för att familjerna ska ha stor valfrihet att välja olika former av barnomsorg, utifrån familjens behov. Hur barnomsorgen struktureras, planeras och organiseras måste ta sin utgångspunkt i att alla familjer har olika behov. Det behöver finnas förskolor som är öppna på natten, vissa barn har behov att vara i mindre barngruppen, där t ex familjedaghem kan vara en möjlighet. Det måste också finnas tillgång till barnomsorg i hela kommunen, även i de mer glest befolkade delarna av kommunen.

Centerpartiet ser att en mångfald av huvudmän för förskolan ger familjerna ökade möjligheter. Genom att kommunens verksamheter utsätts för konkurrens ökar också kvaliteten. Därför anser Centerpartiet att kommunen ska verka för att fler skolhuvudmän ansöker om att få starta förskola i Borås.

GRUNDSKOLA

I grundskolan läggs grunden för individens fortsatta lärande och utveckling. Varje barn i skolan i Borås ska ges möjligheter att utvecklas så långt det är möjligt utifrån sin potential. Barn med särskilda behov ska få det stöd som krävs för att även de ska nå skolans mål.

För att nå en skola där barn trivs, utvecklas och lyckas är det viktigt med duktiga pedagoger. Borås stad har påbörjat ett arbete för att lärare ska tycka att Borås stad är en attraktiv arbetsgivare, men fortfarande finns mer att göra. Ett led i detta är att sätta tilltro till att rektorer är bäst skickade att fatta beslut som rör respektive skola och att lärarna är de som bäst kan avgöra vilken undervisning som leder till att eleverna når målen.

Centerpartiet anser att skolan i Borås måste förbättra sitt arbete med entreprenöriellt lärande. Genom entreprenöriellt lärande kan barn och ungdomar utveckla många av de generella kompetenser som dagens arbetsliv kräver, t ex initiativförmåga, ansvarsförmåga och att omsätta idéer till handling.

Borås stad har beslutat att införa aktivt skolval från höstterminen 2018. Det innebär att barnen med automatik inte kommer att placeras i den närmaste skolan, det är föräldrarnas val som avgör vilken skola familjens barn ska gå i. Centerpartiet avsätter därför en extra pott för skolskjutsar under 2018. Centerpartiet anser att en mångfald av skolor gynnar eleverna. Därför vill vi uppmana Grundskolenämnden att aktivt föra diskussioner med andra skolhuvudmän som kan vara intresserade av att starta skolor i Borås. Eftersom utbyggnaden av grundskolorna i Borås inte följt befolkningsutvecklingen kommer det att bli trångt i kommunens skolor de kommande åren. Därför är de fristående huvudmännen särskilt välkomna att etablera sig i Borås. Centerpartiet avsätter 1,5 miljoner kronor för ökade kostnader, t ex skolskjutskostnader, i samband med införandet av aktivt skolval.

Skolskjuts till den närmaste skolan ska erbjudas. För att underlätta för familjer är det viktigt att skolskjutsen är flexibel och kan gå till den skola som ligger närmast - även om den skolan ligger i en annan kommun. Kommunerna i Boråsregionens kommunalförbund måste öka sin samverkan kring skolskjutsarna.

Till våra mindre kommunala skolor utgår årligen ett särskilt bidrag. Det behövs för att säkra skolornas kvalitet och fortlevnad. De mindre skolorna fungerar bra för de barn som mår bättre av att vistas i ett mindre sammanhang. För landsbygden är det avgörande med en fungerande skola för att bygden ska fortleva och utvecklas. Givetvis ska även de mindre skolorna ha behöriga lärare och undervisning med hög kvalitet. Centerpartiet avsätter 4 miljoner kronor till de mindre skolorna.

Vi vill också att skolorna ska ha möjligheten att besöka ett jordbruksföretag och se boskapsskötsel och matproduktion faktiskt gå till. Centerpartiet avsätter 500 000 kronor för att utveckla ett koncept för hur skolor kan besöka jordbruksföretag.

GYMNASIESKOLA OCH VUXENUTBILDNING

Borås stads kommunala gymnasieskolor håller en god kvalitet och lockar många elever. En bidragande orsak till att kommunen arbetat med kvaliteten i gymnasieskolan är konkurrensen från de fristående skolorna. Centerpartiet ser också att de fristående gymnasieskolorna bidrar till en mångfald, där en elev kan välja att gå en variant av de program som finns i den kommunala gymnasieskolan i en fristående gymnasieskola. Centerpartiet ser därför positivt på att nya fristående gymnasieskolor etablerar sig i Borås, och vi uppmanar Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att i högre grad föra dialog med och skapa samverkan med de befintliga och eventuella potentiella fristående skolhuvudmän.

Inom gymnasieskolan ska arbetet med Ung företagsamhet utvecklas. Ung företagsamhet ger eleverna möjlighet att testa sina förmågor som företagande. Genom ett fortsatt arbete med Ung företagsamhet kan fler ungdomar i Borås komma att se att företagande kan vara ett naturligt val för framtiden.

Intresset för yrkesprogrammen i ungdomsgymnasiet är lågt, många platser står tomma. Samtidigt är bristen på utbildad personal inom bl a hantverksyrken stor. Därför bör Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden göra aktiva åtgärder för att öka intresset för yrkesprogrammen.

Inom Vuxenutbildningen finns goda möjligheter till lärlingsutbildning, där en del av utbildningen förläggs till en arbetsplats. Intresset för lärlingsutbildning för vuxna är dessutom större än för

lärlingsutbildning i gymnasieskolan. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att öka antalet platser i lärlingsutbildningen för vuxna.

Klyftan mellan de som har utbildning och de som inte har blir allt större. Samtidigt har kommunen svårt att nå många av de grupper som har kort tidigare utbildning, de söker sig inte självmant till Vuxenutbildningen. För att kunna nå dessa grupper behöver bl a de studie- och yrkesvägledande insatserna utvecklas och stärkas, nya former av uppsökande verksamhet behöver utvecklas. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får därför i uppdrag att tillsammans med Arbetslivsnämnden uppdraget att utveckla, pröva och utvärdera nya former av uppsökande verksamhet i syfte att nå nya målgrupper och möta de behov som målgrupperna har. Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor för arbetet med utveckling av studie- och yrkesvägledning inom Vuxenutbildningen.

Inom kommunen är det brist på en del yrkesgrupper, där kravet är utbildning på gymnasial nivå. Det gäller t ex undersköterskor, barnskötare, kockar och hantverkare. Samtidigt finns många utbildade vikarier i verksamheterna som gör ett gott jobb. För att hålla kvar dessa medarbetare i kommunens verksamheter, samtidigt som utbildningsnivån höjs får Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder utveckla former för validering och erkännande av kompetens i kombination med fortsatt arbete. Centerpartiet avsätter 3 miljoner kronor till Vuxenutbildningen för utveckling av validerings- och utbildningsinsatser av befintlig personal.

9. SOCIAL OMSORG OCH ARBETSMARKNAD

Valfrihet ska råda inom funktionsnedsättningsomsorgen på samma grunder som i övriga verksamheter. Det ska finnas olika dagliga verksamheter att välja mellan och det ska finnas boenden med olika huvudmän. Vi vill, bland annat för att öka självkänslan i gruppen och ge dem meningsfulla vardagar, att fler personer med funktionsnedsättningar ska anställas i Borås Stad samt i de kommunala bolagen. Kopplingen till arbetslivet är mycket viktig och bland annat Återbruk är ett gott exempel på en sådan verksamhet.

I en stad av Borås storlek borde det vara självklart att ha ett åretrunt-öppet natthärbärge för hemlösa. Så är det inte i Borås. Det befintliga härbärgat, dit hemlösa kan komma utan biståndsbeslut från socialtjänsten, är öppet under perioden november-april. På härbärgat kan hemlösa, förutom få nattvila, även få en lättare måltid samt duscha och tvätta sina kläder. För oss i Centerpartiet är det självklart att hemlösa inte ska behöva sova utomhus, under broar eller i trappuppgångar under någon del av året. Därför satsar Centerpartiet 3 miljoner kronor för att boendet ska kunna vara öppet hela året. Natthärbärgat Kastanjen är dessutom i behov av en upprustning, och Centerpartiet avsätter därför 2 miljoner kronor i investeringsbudgeten för att kunna erbjuda ett värdigt boende på härbärgat.

Gröna vägen är en verksamhet dit personer som är långtidssjukskrivna kan remitteras för att genom förrehabilitering med trädgårdspedagogik i en lugn och harmonisk miljö kan förberedas för att på sikt kunna påbörja sin rehabilitering mot arbetslivet. Idag arbetar två trädgårdspedagoger i verksamheten. För att minska sårbarheten i verksamheten satsar Centerpartiet 400 000 kronor för en utökning med ytterligare en anställd inom Gröna vägen.

Centerpartiet vill stärka kommunens sysselsättningspolitiska arbete med att skifta bidrag till arbete. För att ge fler möjligheten att etablera sig på arbetsmarknaden samtidigt som värdefullt arbete genomförs för kommunen finns OSA-enheten på Tekniska nämnden. Centerpartiet vill satsa

1 miljon kronor för att skapa ytterligare platser på OSA-enheten. Platserna ska i första hand finnas för invandrarkvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Inom ramen för OSA-enheten finns inte bara sysselsättning via OSA utan även andra sysselsättningsåtgärder såsom trygghetsanställningar och nystartsjobb.

Bristen på familjehem är stor, det saknas familjehem som kan ta emot barn och unga som av olika anledningar inte kan bo med sina biologiska familjer, men också familjehem som kan ta emot ensamkommande unga flyktingar. De befintliga familjehemmen måste också få ett ökat stöd i sitt uppdrag. Centerpartiet avsätter därför 2 miljoner kronor till Individ- och familjeomsorgsnämnden för insatser att rekrytera fler familjehem samt till ökat stöd för de befintliga familjehemmen.

En av de viktigaste faktorerna för att en individ ska lyckas i livet är en fungerande skolgång. För de barn som möter barnavården är det extra viktigt att kommunen stöttar barnen kring skolgång. Inom individ- och familjeomsorgsförvaltningen har en specialpedagog anställts för detta. Centerpartiet anser att funktionen bör utökas med ytterligare resurser. Specialpedagogens profession är att arbeta med de problem som finns kring skolgången. Men såväl de familjehemsplacerade barnen som de ensamkommande ungdomarna behöver också få stöd att se möjligheter kring utbildning och arbete, att prata om sina drömmar. Därför avsätter Centerpartiet 1 miljon kronor för att Individ- och familjeomsorgsnämnden ska kunna anställa studie- och yrkesvägledare i verksamheten kring barnavården.

10. TRYGGHET

Kommunen ska medverka till att brottsoffers ställning stärks på olika sätt. Den upplevda tryggheten i Borås är inte vad vi önskar och Centerpartiet vill skapa ett heltäckande skyddsnetz vilket inkluderar närpolis, barnhus, härbärgen, stöd till kvinnojour och brottsofferjour med mera.

Hedersrelaterad brottslighet och förtryck är tyvärr något som vi tyvärr ser allt mer av. Vi vill att Borås Stad arbetar med stöd till utsatta kvinnor, men också män i förekommande fall, samt arbetar med värderingar kring detta i skolan. Skolan har i detta en mycket viktig funktion i att förmedla grundläggande demokratiska värderingar och fostra eleverna i demokrati, etik och moral.

För att öka tryggheten i några av våra utsatta bostadsområden vill Centerpartiet att trygghetskameror installeras. Trygghetskameror kan vara ett viktigt verktyg för att öka tryggheten och motarbeta kriminaliteten. Kommunstyrelsen uppdras utreda att placera trygghetskameror på utsatta platser i kommunen.

11. KULTUR OCH FRITID

Centerpartiet ser ett nära samband mellan kultur och fritid. Vår politik inom kultur och fritid tar sin utgångspunkt i det folkrörelseparti som Centerpartiet är. Vi håller det ideella engagemanget högt, och sätter en tilltro till de ideella organisationerna som aktiva parter i kommunens utveckling. I föreningslivet sker ständiga möten mellan människor som leder till att kommunen lever och utvecklas.

För Centerpartiet i Borås är det viktigt med satsningar i hela kommunen, inte bara i centralorten. Det måste vara möjligt att delta i kulturliv och föreningsliv oavsett var i kommunen man bor. Hembygdsföreningar och byalag är viktiga aktörer för den lokala utvecklingen, idrottsföreningarna gör det möjligt att ha en aktiv fritid. Bygdegårdar och andra samlingslokaler på landsbygden är

viktiga arenor för möten mellan människor, på samma sätt som t ex invandrarföreningarna och studieförbunden är viktiga mötesplatser i tätorterna.

De föreningar och andra ideella organisationer som är aktiva i Borås bidrar till bl a fysisk aktivitet, folkbildning och integration. Genom föreningslivet får människor en demokratisk fostran, de utvecklas till ansvarstagande och drivande samhällsmedborgare, vilket gynnar stadens utveckling. Kommunen ska genom samverkan stötta föreningar och andra ideella organisationer, som ett led i processer kring demokrati, integration och aktivt medborgarskap. Centerpartiet gör en satsning om en miljon kronor på att förstärka samverkan med studieförbunden, föreningar och andra ideella organisationer. Modellen för ersättning till studieförbunden gör också varje satsad kommunal krona växlas upp vilken ger en flerfaldig effekt.

I kommunen finns starka lokala utvecklingsgrupper. För att ta tillvara kraften och det engagemang som finns i kommunen vill Centerpartiet att kommunen tillsammans med dessa grupper skapar utvecklingsplaner för gemensamma projekt som kan utveckla stadsdelen, samhället eller bygden.

Borås Stads satsning på en formell överenskommelse med civilsamhället välkomnas! Den ger oss en gemensam plattform för att utveckla Borås. Hela samhället måste göra en insats, inte bara det offentliga.

Barn som har en meningsfull och trygg fritid har också energi till skolarbetet och blir trygga i sig själva. Det är viktigt att kommunen samverkar med föreningslivet för att tillse att det finns olika typer av fritidsaktiviteter för barn i hela kommunen. För att fler barn ska ges möjlighet att till fritidsaktiviteter inom ramen för Kulturskolans verksamheter, gör Centerpartiet en satsning som innebär att det första året i Kulturskolan blir kostnadsfritt för alla barn.

För ungdomar är fritidsgårdarna en viktig samlingspunkt, där de får möta andra ungdomar. Borås fritidsgårdar behöver öka sina öppettider, och för Centerpartiet är det en självklarhet att fritidsgårdarna ska vara öppna under sommarlovet. I enkäter om trygghet uppger många flickor att fritidsgården är det ställe där de upplever sig mest otrygga. Därför behöver krafttag tas för att förbättra upplevelserna av trygghet på våra fritidsgårdar. För att skapa fritidsgårdar som dessutom fångar upp flickors intressen kan profilering av fritidsgårdar vara en möjlighet. Centerpartiet föreslår som ett led i att öka mångfalden i fritidsgårdarnas utbud att föreningar ges möjlighet att driva fritidsgårdar. Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor för utveckling av fritidsgårdarnas verksamhet.

12. NÄRINGS LIV OCH TURISM

Ett starkare näringsliv och ett bättre företagsklimat är en viktig ambition för Centerpartiet. Vi värnar de små företagens möjligheter till utveckling och framgång och vi vet att fyra av fem nya arbetstillfällen skapas i små- och medelstora företag.

Borås Stad har lågt förtroende hos företagen i kommunen. Bland annat upplevs en rigid tolkning av regler, att attityden från kommunen är negativ samt att kommunen konkurrerar med företagen. I Svenskt Näringslivs ranking hamnar Borås på plats 258 i kategorin ”kommunen konkurrerar med det privata näringslivet”. Borås Stad ska inte konkurrera på den privata marknaden. Servicekontorets roll ska vara att tillhandahålla Borås Stad intern service inom kommunaltekniska och administrativa frågor. Det krävs åtgärder på flera plan för att förbättra företagens upplevelse av hur det är att verka i Borås och att samverka med kommunen.

Centerpartiet vill förbättra kommunikationen mellan företagare och kommunen. Vi vill öka förståelsen för de olika rollerna och vi vill att företagen ska få hjälp med att hantera sina kommunala ärenden. I budget 2016 uppdrogs Kommunstyrelsen att skapa ett servicecenter för företag. Servicecentret ska fungera som en dörr in och hjälpa till med att samordna kommunens förvaltningar, driva på så att ärenden kommer till beslut samt kunna förklara olika kommunala ställningstaganden och roller för företagen. En undersökning om hur det nya sättet att arbeta på upplevs av företagarna vore intressant att ta del av. För ändamålet och ytterligare utveckling av servicecentret avsätter vi 1 mnkr till Näringslivsavdelningen under Kommunstyrelsen.

På ett område krävs radikala förbättringar och det gäller Borås Stads förhållande till de företag som arbetar i välfärden, inom ramen för lagen om valfrihet. Företagen upplever sig motarbetade av kommunen och trots givna uppdrag om förbättringar som innebär nytt ersättningssystem och ett mer aktivt val har intet hänt. Det är allvarligt att företagen inte trivs i Borås. Centerpartiet förutsätter att uppdrag som getts i tidigare budgetar snarast genomförs så att företagen inom LOV får acceptabla förutsättningar för att verka i Borås. En annan viktig faktor i sammanhanget handlar om att det är kvinnors företagande som motarbetas. Kvinnorna dominerar välfärdsföretagen och Centerpartiet tycker att det är mycket positivt för jämställdheten att det skapats förutsättningar för mer kvinnligt företagande inom välfärden.

Kommunen bedriver städverksamhet i egen regi. Centerpartiet vill att den ska läggas ut på entreprenad, både för att sänka kostnader men också för att skapa mångfald av aktörer och möjligheter för mindre företag att etablera sig. Kommunen ska göra det kommunen kan bäst, och företagen ska göra det som de kan bäst. Det är bättre om företag som är specialiserade på städning sköter kommunens städning, så kan kommunen fokusera på kärnuppdragen.

För effektivare handläggning av miljöärenden samt av alkoholtillstånd satsar Centerpartiet 1 miljon kronor till Miljö- och konsumentnämnden. Det är en satsning för att förbättra villkoren för företagen i kontakterna med kommunen.

Utbyggnaden av fibernätet är angelägen och Centerpartiet har varit med och sett till att fiberföreningar i Borås får stöd av kommunen. Men fler områden behöver anslutas och stödet till fiberutbyggnad måste fortsätta. Tillgång till hög IT-infrastruktur är en fråga om gott näringsliv, oavsett om det är i staden eller på landsbygden. Fortsatt stöd till fiberföreningar på landsbygden ska finnas och kommunen ska stödja utbyggnationen inte bara genom bidrag utan också genom tjänster, till exempel inmätning. Utbyggnaden av stadsnätet måste ske med förnuft och de olika företagen måste samarbeta kring grävarbeten, allt för att minska olägenheterna för de boende. Borås Elnät AB ska verka för samförläggning där så är möjligt.

Borås har mycket att erbjuda turister. Djurparken, Textilmuseet, Stadsparksbadet, en mängd idrottsevenemang och så vidare. Stadens turistmagneter måste ständigt utvecklas och möjligheterna att genomföra event av olika karaktär måste utvecklas. Borås ska vara en stad där det sjuder av liv och aktivitet året om.

Det behöver byggas en större evenemangshall, där idrottsevenemang, men också andra evenemang, kan genomföras. För att möta föreningslivets behov behöver även andra arenor och lokaler byggas. Tillsammans med kongresshuset kan detta göra Borås till en stad för möten och evenemang. Människor möts i Borås!

En annan förträfflighet med Borås förutom ovan nämnda saker är vår vackra natur. Vi vill att kommunen satsar på natur- och kulturturism. Vi har vackra naturområden såsom Rya Åsar, Kröklingens hage och Storsjön. Att marknadsföra dessa miljöer med spår och leder kan locka hit turister, men kan också locka ut kommuninvånarna i skog och mark för rekreation. Vad gäller kulturen har vi t ex Textilmuseet och Konstmuseet som också kan locka besökare.

Vi vill även marknadsföra Borås som designstaden. Sveriges textiltvågga finns här i Borås och vi har många framgångsrika designföretag aktiva i kommunen. Att marknadsföra stadens textila arv gör att vi får ett starkare varumärke.

13. STADSUTVECKLING

Bostadsbyggandet i Borås ligger på en alltför låg nivå. I debatten framhålls att det finns stora behov av centrala hyres- och bostadsrätter i Borås. Det är snarare så att det finns stora behov av olika boendeformer i hela kommunen. I våra mindre orter och på landsbygden behövs också en diversifierad bostadsmarknad som gör att det går att bo på dessa platser utan att bo i till exempel villa. För ungdomar eller äldre kan en lägenhet vara ett bra alternativ än ett hus under några år. Om det fanns hyresrätter, bostadsrätter och trygghetsbostäder i hela kommunen, dvs även i de mindre tätorterna och på landsbygden, så skulle det skapas flyttkedjor, där barnfamiljer kan ta över villan när äldre flyttar till en lägenhet i närområdet. Varierade boendeformer är en förutsättning för ett växande Borås, oavsett om det är i staden eller på landet.

Staden ska öppnas mot Viskan och arbetet med Viskanpromenaden ska fortsätta. Att öppna Viskan och göra det enklare att se vattenspegeln förbättrar upplevelsen av staden Borås. Vi vill tydligt exponera Viskan och knyta samman stadskärnan med Knalleland.

Centerpartiets förslag om stadsodling fick gehör i 2017 års budget. Ännu har inget förslag på centralt belägen plats för ändamålet presenterats, och Centerpartiet ger därför Samhällsbyggnadsnämnden uppdraget att utreda lämpliga platser för stadsodling.

I de kommunala riktlinjerna för markanvisningen finns, på Centerpartiets initiativ, en punkt om dubbel markanvisning. Det innebär att vid markanvisning av en central mark ska även mark anvisas i någon av de mindre tätorterna. Centerpartiets förslag om dubbel markanvisning anser vi ska prövas i flera fall under kommande år.

Markanvisningstävlingar är ett bra sätt för kommunen att få flera olika idéer vid bostadstablering. Genom att företagen får pröva sin kreativitet och visa på intressanta lösningar får vi ett bättre bostadsbyggande i Borås. Centerpartiet vill att markanvisningstävlingar som huvudregel ska arrangeras varje gång ett större kommunalt område ska bebyggas.

Strandskyddsreglernas syfte är gott, det ska vara möjligt för människor att komma åt vattnet och strandlinjen ska inte kunna privatiseras. Men regelverket har gått ett steg för långt. Idag har det blivit mycket svårt att bygga bostäder i vattennära lägen vilket är just där människor vill bosätta sig. Det beviljas tyvärr alltför få dispenser från strandskyddet och det hämmar landsbygdens utveckling och förhindrar byggandet av nya bostäder. Centerpartiet vill stärka kommunernas infly-

tande över strandskyddsdispenser så att de kan anpassas efter de lokala förhållanden som råder i varje fall.

”Trästaden Borås” är ett angeläget projekt för Centerpartiet. Genom att bygga i trä kan den svenska skogen, en av Sveriges starkaste tillgångar, användas som resurs samtidigt som det blir ett hållbart byggande. Ett fint exempel på hållbart byggande i trä finns i Fristad, där Fribo AB lyckats bygga hyresrätter i två punkthus med grundstomme i trä. Vi vill att Borås Stad fortsätter samverka med bland annat RISE i dessa frågor och att de kommunala bostadsbolagen ska ha trä som ett prioriterat material vid nyproduktion. Utvecklingen av Hestra genom ett nytt bostadsområde med byggnation i trä ska fortsätta.

Tillskapandet av större bostadsområden kräver detaljplaner och det är därför angeläget att detaljplaner inte bara kommer till stånd i centralorten utan även i serviceorter och i de mindre tätorterna. Samhällsbyggnadsnämnden bör effektivisera processerna och lägga ut de delar av arbetet som är möjligt på exploatören eller den som den anlitar. Detaljplanerna bör framgent konstrueras så att det finns större flexibilitet i planerna.

Centerpartiet tror att Hedared och Sandhult är områden som kommer att bli attraktiva för bostäder. Genom den stora expansion som sker på Asta Zero bedömer vi att det kommer att efterfrågas bostäder i anslutning till anläggningen.

För näringslivet är det viktigt att det finns industrimark på olika platser i kommunen tillgänglig för nya verksamheter. Borås Stad är stor till ytan och det räcker inte att det finns industrimark i centralorten. En plats vi har identifierat som lämplig för en etablering är vid Dalsjöforsmotet, en annan längs gamla riksvägen i riktning mot Rångedala och en tredje från Kyllared och österut. Genom strategiskt läge längs riksväg 40 finns goda förutsättningar för fortsatt utbyggnation av industrimark i Borås. Vi uppdrar till Samhällsbyggnadsnämnden att utreda nästa exploatering av industriområde längs riksväg 40 öster om Borås.

14. INFRASTRUKTUR

Trafiksituationen i Borås måste förändras. Därför anser Centerpartiet att trafikstrategin måste skrivas fram för beslut snarast. En del i detta är att avlasta centrala Borås från tung trafik. Bland annat ser vi behovet av en vägförbindelse mellan östra och norra Borås som inte går genom centrum. En yttre ringled mellan Fristad och Rångedala är angeläget för att binda samman riksväg 42 med riksväg 40 utan att behöva passera centrala Borås. Planeringen ska startas under budgetåret.

När den nya Sträckningen av riksväg 27 öppnades ökade trafiken genom Sjömarken mot länsväg 180. Mycket tung trafik belastar vägen som till mycket stor del saknar säkra gång- och cykelbanor. Därför behöver länsväg 180 dras om från Sandhult via Lundaskog, så att den möter på riksväg 27 och riksväg 40 i Viared. Detta skulle också leda till mindre trafik i centrala Borås.

Kungsleden behöver avlastas, och några av de åtgärder vi presenterat ovan gör det. Men mer behöver göras. Kungsleden är idag en barriär mitt genom staden och ambitionen måste vara att överbrygga denna barriär.

För att utveckla Borås och kollektivtrafiken föreslår vi att det ska utredas hur vi kan använda befintlig järnväg för att skapa spårväg eller pendeltåg. Förutsättningarna är för Borås del mycket goda! Från centralen leder spåren ut mot fyra olika håll: norrut mot Knalleland, Sjöbo och Fristad, österut mot Trandared och Gånghester, söderut mot Göta och Viskafors och västerut

mot Sjömarken och Sandared. Alla spår går genom tätbefolkade områden och det finns enligt vår mening fördelar med att använda spåren för spårvagnar eller pendeltåg. Avstånden är korta och förutsättningarna för att knyta nämnda områden till centrum är goda. Med investeringar i stationer och mötesspår kan Borås använda befintlig infrastruktur för att få en tidseffektiv kollektivtrafik som gör både nära och längre pendling betydligt smidigare än vad som är fallet idag. Dessutom är trafiken på banorna idag inte särskilt intensiv varför ledig kapacitet bör finnas. Utredningen som Centerpartiet fick gehör för i 2017 års budget bör snarast presenteras.

Våra olika kommundelar behöver knytas samman med G/C-vägar för att cykeln ska bli ett alternativ för fler. Det handlar också om att skapa trygghet för befintliga cyklister och gångare. En gång- och cykelbana mellan Kinnarumma och Fagersberg, behövs för att göra Viskafors till en tillgänglig serviceort. Mellan Drared och Storgatan i Dalsjöfors behövs också en, av samma anledning.

Centerpartiet är Borås cykelvänligaste parti utan att för den skull vara bilfientligt. Trafikslagen kompletterar varandra, men genom satsningar på förbättrad infrastruktur för cyklar kan det bli mer attraktivt att cykla än att ta bilen. Det kontinuerliga underhållet av cykelbanorna måste förbättras och sopning måste ske tidigare på våren för att snabbt få undan grus som är besvärligt för cyklisterna. Centerpartiet anslår 1 miljon till Tekniska nämnden för tidigare sopning av cykelbanor. Fler cykelparkeringar behövs i centrala Borås, och Tekniska nämnden uppdras att i samband med andra gatuarbeten samtidigt bygga ut antalet cykelparkeringar.

Trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter måste förbättras kontinuerligt. Det behöver tas fram en plan för satsningar med 5-10 gång- och cykelvägsförbättringar varje år. Det måste finnas säkra gång- och cykelstråk som hänger ihop.

Arbetet med Mobility management i kommunen ska fortsätta. Mobility management handlar om åtgärder som främjar effektivt resande och god samhällsekonomi - inkluderat miljöpåverkan och hälsoaspekter men framförallt på sikt minskade kostnader för infrastruktur.

Med mer kunskap om resvanor och behov så kan vi lättare finna åtgärder för att använda ytorna mer effektivt i staden. Mer konkret kan det handla om att undvika köer genom att vi har gjort det mer attraktivt att resa med buss eller cykel alternativt har planerat staden på ett sätt som inte ökar behovet av transporter.

Centerpartiet vill skapa ett samlat resecentrum samtidigt som Södra torget kan frigöras för utveckling av stadsmiljön i Borås. Södra torget kan utvecklas som en förlängning av Sandwalls plats. Ett samlat resecentrum är en förutsättning för att kollektivtrafiken i Borås ska fungera på ett ändamålsenligt sätt. En annan satsning som krävs för att utveckla kollektivtrafiken är att en ny Nybro byggs.

Borås Stad har idag två system för huvudmannaskap för gator och vägar. Borås Stad är huvudman för gator och vägar inom den gamla stadsgränsen. Vägföreningar och vägsamfälligheter är huvudmän för gator och vägar i de gamla kranskommunerna (Viskafors, Dalsjöfors, Fristad och Sandhult). Huvudmannaskapet fungerar endast om det finns en fungerande förening med styrelse. På de orter som inte har någon fungerande förening tar Borås Stad över huvudmannaskapet. Centerpartiet föreslår att det tillsätts en arbetsgrupp som har till syfte att få en likabehandling av vägnäten i kommunen oavsett var de är belägna.

15. MATEN I KOMMUNAL VERKSAMHET

Trenden inom mat och livsmedel är att konsumenterna blir allt mer medvetna om värdet av att äta bra och näringsriktig mat. Centerpartiet vill att den mat som Borås Stad serverar ska vara bra, vilket för oss innefattar att den ska vara producerad med god djurhållning och med minsta möjliga påverkan på miljön. Den svenska matproduktionen skapar större värden än bara god och bra mat. Den håller landskapet öppet, skapar kulturvärden och jobb. Dessutom, vilket är en faktor som ofta negligeras, säkrar den delar av vår självförsörjning.

Ett sätt att öka andelen närproducerad mat i våra verksamheter är att få igång verksamheten med den distributionscentral som är beslutad om. Ett annat sätt är att vid upphandlingar ställa krav på miljöhänsyn och djurskydd som är på samma nivå som gäller för den svenska livsmedelsproduktionen. För oss är det en grundläggande fråga att vi inte ska behöva anpassa vår omsorg om djur och natur till den ofta lägre ambition som finns i andra delar av Europa. Istället ska deras nivå anpassas till vår, först då för vi en rimlig konkurrens på jordbruksområdet.

Centerpartiets vision är att en större andel av de livsmedel som används i Borås stads verksamheter ska vara närproducerade, dvs ha sitt ursprung, vara förädlade och transporterade i närregionen. Givetvis ser vi gärna att produkterna även är ekologiska, men i en valsituation mellan importerade ekologiska livsmedel och konventionellt närproducerade varor väljer vi de närproducerade. En orsak är att transporternas påverkan på miljön minskar med närproducerade varor och att jordbruket håller landskapet öppet och levande. En annan orsak kan kopplas till regional sysselsättning, där närproducerade produkter bidrar till sysselsättning i de gröna näringarna i närregionen. Med mer närproducerade livsmedel kan också försörjningen av livsmedel säkras i situationer där importen av livsmedel påverkas. Det behöver inte handla om krig eller andra katastrofer, hamnkonflikten i Göteborg är ett exempel på situationer där möjligheterna att få produkter som transporterade sjövägen levererande via hamnen påverkas. Centerpartiet föreslår att kommunen sätter separata mål för andelen närproducerade respektive ekologiska livsmedel, och att detta också redovisas som två skilda indikatorer.

Att maten ska lagas där den ska ätas handlar om närhet och om inflytande och förståelse för mat och måltider. Centerpartiet vill satsa på utbildning av kockar och annan personal som arbetar med mathantering. Vi vill öka barns och äldres delaktighet i matlagningen och vill därför att det ska finnas tillagningskök på alla kommunala verksamheter. Där mat serveras ska det också finnas matråd, bestående av kompetent expertis och de som ska äta maten för att alla berörda ska ha påverkansmöjligheter och förståelse för det som serveras.

16. CENTERPARTIETS UPPDRAG OCH SATSNINGAR

- Centerpartiet gör i detta budgetförslag följande förslag till uppdrag och satsningar:

ÄLDREMSORG

- Vård- och äldrenämnden uppdras att ta fram ett koncept för nischade boenden.
- Centerpartiet föreslår att personalen inom äldreomsorgen ska utbildas i bemötandefrågor för att på ett bättre sätt möta de äldre och deras anhöriga.
- Vi vill att en ny yrkestitel för personal som arbetar med serviceinsatser införs.
- Vi avsätter 2 miljoner kronor för inköp av personliga hjälpmedel som t.ex. trygghetskameror, GPS-larm, tablettrobotar mm. Det är viktigt att ha hjälpmedel som kan lånas/hyras av personer som i och med dessa hjälpmedel snabbt får en bättre tillvaro.
- Centerpartiet föreslår en satsning på 24 miljoner kronor i generell förstärkning av Vård- och äldrenämnden

INTEGRATION

- För att stimulera civilsamhället avsätter Centerpartiet 1 miljon kronor som föreningar, ideella organisationer och företag kan ansöka om för integrationsarenor.
- Centerpartiet avsätter 300 000 kronor för att Kulturnämnden tillsammans med Arbetslivsnämnden ska utreda ett koncept till "låna en svensk" genom biblioteket.
- Centerpartiet föreslår öppna språkförskolor, där barnen får träffas och leka under ledning av förskollärare, medan föräldrarna kan träna språk med lärare i svenska som andraspråk. Till denna satsning avsätter Centerpartiet 1 miljon kronor.
- För kvinnor från vissa kulturer är det inte möjligt att delta i simundervisning under allmänna öppettider. Därför bör särskild simundervisning arrangeras för kvinnor utanför allmänna badtider. Centerpartiet avsätter 200 000 kronor för att kunna erbjuda simundervisning för dessa grupper.

LOKAL UTVECKLING

- Arbetet med att inrätta ordsråd ska fortsätta. Ordsråden är en viktig koppling mellan det lokala engagemanget och den kommunala organisationen och syftar till att stödja den lokala utvecklingen. Centerpartiet avsätter 400 000 kronor för utvecklingen av ordsråden.

ENERGI OCH MILJÖ

- I investeringsbudgeten finns 3 miljoner kronor för ett investeringsstöd för solenergi i kommunens verksamheter.
- I investeringsbudgeten finns också medel om 1 miljon kronor avsatta för kontinuerliga miljöanpassningar av kommunens lokaler.
- Centerpartiet gör i år en extra satsning om 1 miljon kronor för ett ökat återbruk, d.v.s. redesign, och återvinning av textilier.

UTBILDNING

- Centerpartiet avsätter 500 000 kronor för att utveckla ett koncept för hur skolor kan besöka jordbruksföretag.
- Centerpartiet avsätter 1,5 miljoner kronor för ökade kostnader, t ex skolskjutskostnader, i samband med införandet av aktivt skolval.
- Givetvis ska även de mindre skolorna ha behöriga lärare och undervisning med hög kvalitet. Centerpartiet avsätter 4 miljoner till de mindre skolorna.

- Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att öka antalet platser i lärlingsutbildningen för vuxna.
- Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor för arbetet med utveckling av studie- och yrkesvägledning inom Vuxenutbildningen
- Centerpartiet avsätter 3 miljoner kronor till vuxenutbildningen för utveckling av validerings- och utbildningsinsatser av befintlig personal.

SOCIAL OMSORG OCH ARBETSMARKNAD

- Centerpartiet satsar 3 miljoner kronor för att natthärbärget Kastanjen ska kunna vara öppet hela året.
- Natthärbärgets Kastanjen är i behov av en upprustning, och Centerpartiet avsätter därför 2 miljoner kronor i investeringsbudgeten för att kunna erbjuda ett värdigt boende på härbärgets.
- För att minska sårbarheten i verksamheten Gröna vägen satsar Centerpartiet 400 000 kronor för en utökning med ytterligare en anställd inom Gröna vägen
- Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor till individ- och familjeomsorgsnämnden för insatser att rekrytera fler familjehem samt till ökat stöd för de befintliga familjehemmen.
- Centerpartiet 1 miljon kronor för att individ- och familjeomsorgsnämnden ska kunna anställa studie- och yrkesvägledare i verksamheten kring barnavården.
- Vi måste vända utvecklingen med ökande sjukskrivningar och se till att vi får en organisation med friska medarbetare. För att kommunen som arbetsgivare ska arbeta mer förebyggande avsätts en pott om 1 miljon kronor för detta ändamål.

TRYGGHET

- Kommunstyrelsen uppdras utreda att placera trygghetskameror på utsatta platser i kommunen.

KULTUR OCH FRITID

- Centerpartiet vill särskilt lyfta fram studieförbunden, som kombinerar det ideella folkrörelsedrivna engagemanget med hög kompetens, och därigenom ger människor möjligheter att öka sin kunskap och bildning, personliga utveckling och en ökad delaktighet i samhället. Modellen för ersättning till studieförbunden gör också varje satsad kommunal krona växlar upp och som ger en flerfaldig effekt. Centerpartiet gör därför en extra satsning på studieförbunden om 2 miljoner kronor.
- För att fler barn ska ges möjlighet att till fritidsaktiviteter inom ramen för Kulturskolans verksamheter, gör Centerpartiet en satsning som innebär att det första året i Kulturskolan blir kostnadsfritt för alla barn.
- Centerpartiet föreslår som ett led i att öka mångfalden i fritidsgårdarnas utbud att föreningar ges möjlighet att driva fritidsgårdar. Centerpartiet 2 miljoner kronor för utveckling av fritidsgårdarnas verksamhet.

NÄRINGS LIV OCH TURISM

- En undersökning om hur det nya sättet att arbeta på upplevs av företagarna vore intressant att ta del av. För ändamålet och ytterligare utveckling av servicecentret avsätter vi 1 miljon kronor till Näringslivsavdelningen under Kommunstyrelsen.
- För effektivare handläggning av miljöärenden samt av alkoholtillstånd satsar Centerpartiet 1 miljon kronor till Miljö- och Konsumentnämnden. Det är en satsning för att förbättra villkoren för företagen i kontakterna med kommunen.

- Vi vill avsätta 3 miljoner kronor för att starta arbetet med att genomföra ett nytt gemensamt skyttecenter. Plats ska fastställas för att kunna påbörja miljöprövning.

STADSUTVECKLING

- Centerpartiets förslag om dubbel markanvisning anser vi ska prövas i flera fall under kommande år.
- Vi uppdrar till Samhällsbyggnadsnämnden att utreda nästa exploatering av industriområde längs Rv 40 öster om Borås.
- Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att slutföra uppdraget med att ta fram lämpliga platser för stadsodling.
- Lokalförsörjningsnämnden i samverkan med Tekniska nämnden får i uppdrag att uppföra en offentlig toalett i Stadsparken.

INFRASTRUKTUR

- Centerpartiet anslår 1 miljon kronor till Tekniska nämnden för tidigare sopning av cykelbanor.
- Centerpartiet föreslår att det tillsätts en arbetsgrupp som har till syfte att få en likvärdig hantering av huvudmannskapet för gator och vägar i kommunen oavsett var de är belägna.

17. KOMMUNBIDRAG

Nämnd	Kommunbidrag i tkr
Kommunfullmäktige	13 500
Stadsrevisionen	5 750
Kommunstyrelsen	
- Stadskansliet	115 900
- kommungemensam verksamhet	113 900
Valnämnden	4 150
Överförmyndarnämnden	6 500
Lokalförsörjningsnämnden	31 300
Fritids- och folkhälsonämnden	
- fritid och folkhälsa	196 550
- föreningsbidrag	41 400
Service-nämnden	- 10 000
Samhällsbyggnadsnämnden	23 150
Tekniska nämnden	
- väghållning, skog, parker mm	140 550
- persontransporter	65 900
Miljö- och konsumentnämnden	25 600
Kulturnämnden	159 650
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	507 000
Arbetslivsnämnden	231 600
Sociala omsorgsnämnden	627 150
Förskolenämnden	720 150
Grundskolenämnden	1 375 750
Vård- och äldre-nämnden	1 303 500
Individ- och familjeomsorgsnämnden	276 550
Summa	5 975 500

* Resultatkrav

18. RESULTATRÄKNING

RESULTATRÄKNING - Budget 2018 (C)

Mnkr

	Bokslut 2015	Bokslut 2016	Budget 2017	Budget 2018
Verksamhetens intäkter	1 325,9	1 616,0	1 462,4	1 506,3
Verksamhetens kostnader	-6 461,2	-7 078,1	-7 151,3	422,0
Nettokostnader	-5 135,3	-5 462,1	-5 688,9	915,7
Avskrivningar	-205,3	-268,5	-220,0	-224,0
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-5 340,6	-5 730,6	-5 908,9	139,7
Skatteintäkter	4312,2	4577,9	4776,1	4 951,7
Generella statsbidrag och utjämning	1109,3	1204,1	1223,8	1 279,0
Finansnetto	29,5	32,8	30,0	34,0
RESULTAT EFTER FINANSNETTO	110,4	84,2	121,0	125,0
Realisationsvinster fastigheter och mark	49,5	34,1		
ÅRETS RESULTAT	159,9	118,3	121,0	125,0

NYCKELTAL

Skatte- och bidragsintäkter	5421,5	5782,0	5999,9	6230,7
Ökning skatte- och bidragsintäkter	3,8%	6,6%	3,8%	3,8%
Verksamhetens nettokostnader	5340,6	5730,6	5908,9	6139,7
Ökning verksamhetens nettokostnader	3,7%	7,3%	3,1%	3,9%
-därav nämnderna	2,9%	3,3%	4,8%	4,9%
Årets resultat/skatte- och bidragsintäkter, %	2,9	2,0	2,0	2,0

19. INVESTERINGAR

Följande avvikelser från de rödgrönas budgetförslag har gjorts avseende investeringar:

Centerpartiet vill öka investeringsstödet med 1 miljon kronor för ett investeringsstöd för sole-nergi i kommunens verksamheter.

Centerpartiet vill avsätta 3 miljon kronor för att starta arbetet med att genomföra ett nytt gemen-samt skyttecenter

Härbärgat Kastanjen behöver renoveras till ett värdigt boende Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor i investeringsbudgeten.

Påverkan på investeringsbudgeten för 2018 uppgår till plus 6 miljoner kronor.

20. YRKANDEN

Centerpartiets yrkanden är utifrån vårt budgetförslag följande:

- ✓ Vård- och Äldrenämnden uppdras utreda ett system som i första hand anvisar äldre i be-hov av service till privata företag.
- ✓ Lagen om valfrihet ska omfatta vård- och omsorgsboenden.
- ✓ Fler vård- och omsorgsboenden på entreprenad eller ramavtal.
- ✓ Centerpartiet avsätter 2 miljoner för inköp av personliga hjälpmedel som t.ex. trygghets-kameror, GPS-larm, tablettrobotar mm.
- ✓ Lokalförsörjningsnämnden uppdras vid nybyggnationer överväga samlokaliseringar av ex-empelvis förskolor och trygghetsboende eller vård- och omsorgsboende.
- ✓ Arbetet med att inrätta ordsråd ska fortsätta. Ordsråden är en viktig koppling mellan det lokala engagemanget och den kommunala organisationen och syftar till att stödja den lo-kala utvecklingen. Centerpartiet avsätter 400 000 kronor för utvecklingen av ordsråden.
- ✓ En extra satsning om 1 miljoner kronor för ett ökat återbruk, d.v.s. redesign, och återvin-ning av textilier.
- ✓ Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor för arbetet med utveckling av studie- och yrkes-vägledning inom Vuxenutbildningen.
- ✓ Centerpartiet avsätter 3 miljoner kronor till Vuxenutbildningen för utveckling av valide-rings- och utbildningsinsatser av befintlig personal.
- ✓ Centerpartiet förslår öppna språkförskolor, där barnen får träffas och leka under ledning av förskollärare, medan föräldrarna kan träna språk med lärare i svenska som andraspråk. Till denna satsning avsätter Centerpartiet 1 miljon kronor.

- ✓ Centerpartiet avsätter 500 000 kronor för att utveckla ett koncept för hur skolor kan besöka jordbruksföretag.
- ✓ Centerpartiet föreslår som ett led i att öka mångfalden i fritidsgårdarnas utbud att föreningar ges möjlighet att driva fritidsgårdar. Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor för utveckling av fritidsgårdarnas verksamhet.
- ✓ Centerpartiet avsätter 3 miljoner kronor för att boendet Kastanjen ska kunna vara öppet hela året
- ✓ Centerpartiet avsätter 400 000 kronor till Gröna vägen för en ytterligare tjänst.
- ✓ Centerpartiet avsätter 2 miljoner kronor till Individ- och familjeomsorgsnämnden för insatser att rekrytera fler familjehem samt till ökat stöd för de befintliga familjehemmen.
- ✓ Centerpartiet avsätter 1 milon kronor för att Individ- och familjeomsorgsnämnden ska kunna anställa studie-och yrkesvägledare i verksamheten kring barnavården.
- ✓ Kommunstyrelsen uppdras utreda att placera trygghetskameror på utsatta platser i kommunen.
- ✓ Centerpartiet avsätter 300 000 kronor för att Kulturnämnden tillsammans med Arbetslivsnämnden ska utreda ett koncept till ”låna en svensk” genom biblioteket.
- ✓ Kommunen bör fokusera på kärnuppdragen, därför bör städning och andra serviceuppdrag läggas ut på entreprenad.
- ✓ Centerpartiet avsätter 1 miljon kronor för att stimulera civilsamhället för att etablera integrationsarenor som föreningar, ideella organisationer och företag kan ansöka om.
- ✓ Lokalförsörjningsnämnden i samverkan med Tekniska nämnden får i uppdrag att uppföra en offentlig toalett i Stadsparken.
- ✓ Centerpartiet föreslår att där mat serveras ska det också finnas matråd, bestående av kompetent expertis och de som ska äta maten för att alla berörda ska ha påverkansmöjligheter och förståelse för det som serveras.